A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2009. február 12.*

A C-339/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof [Németország] a Bírósághoz 2007. július 20-án érkezett, 2007. június 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

Christopher Seagon, a Frick Teppichboden Supermärkte GmbH vagyonfelügyelőjének minőségében eljárva,

és

a **Deko Marty Belgium NV**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök (előadó), A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits és J.-J. Kasel bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: Fülöp B. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. szeptember 11-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Frick Teppichboden Supermärkte GmbH vagyonfelügyelőjének minőségében eljáró C. Seagon képviseletében B. Ackermann Rechtsanwältin,

– a Deko Marty Belgium NV képviseletében H. Raeschke-Kessler Rechtsanwalt,

– a cseh kormány képviseletében T. Boček, meghatalmazotti minőségben,

– a görög kormány képviseletében O. Patsopoulou, M. Tassopoulou, és I. Bakopoulos, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët és S. Gruenheid, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2008. október 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 619. fejezet, 1. kötet, 191. o.) 3. cikke (1) bekezdésének és a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 1. cikke (2) bekezdése b) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Frick Teppichboden Supermärkte GmbH (a továbbiakban: Frick) vagyonfelügyelőjének minőségében eljáró C. Seagon és a Deko Marty Belgium NV (a továbbiakban: Deko) között, a Frick által fizetett 50 000 eurót kitevő összeg Deko általi visszafizetése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 Az 1346/2000 rendelet (2) preambulumbekezdése kimondja:

„A belső piac megfelelő működése megkívánja a több államra kiterjedő vonatkozású fizetésképtelenségi eljárások megfelelő és hatékony [helyesen: hatékony és eredményes] működését, és e cél elérése érdekében szükséges elfogadni ezt a rendeletet, amely [az EK-]Szerződés 65. cikke értelmében a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés hatálya alá tartozik.”

4 Az említett rendelet (4) preambulumbekezdése szerint „[a] belső piac megfelelő működéséhez szükséges az olyan körülményeket elkerülni, amelyek arra ösztönzik a feleket, hogy kedvezőbb jogi helyzet elérése érdekében a vagyonukat vagy a bírósági eljárást egyik tagállamból a másikba helyezzék (ún. »forum shopping«)”.

5 Ugyanezen rendelet (6) preambulumbekezdése kimondja:

„Az arányosság elvének megfelelően ennek a rendeletnek a fizetésképtelenségi eljárás megindítása tekintetében irányadó joghatósági rendelkezésekre kell korlátozódnia, valamint olyan határozatokra, amelyeket közvetlenül a fizetésképtelenségi eljárás alapján hoznak, és amelyek szorosan kapcsolódnak az ilyen eljáráshoz. Ezenkívül e rendeletnek rendelkezéseket kell tartalmaznia e határozatok és az alkalmazandó jogszabályok elismerésére vonatkozóan, amelyek szintén megfelelnek ennek az alapelvnek.”

6 Az 1346/2000 rendelet (8) preambulumbekezdése kimondja:

„A több államra kiterjedő fizetésképtelenségi eljárások hatékonyságának és eredményességének javítása érdekében szükséges és indokolt, hogy a joghatóságra és az elismerésre, valamint az ezen a területen alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseket egy olyan közösségi jogi aktus tartalmazza, amely kötelező és közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban."

7 E rendelet 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok bíróságainak azon a területen, ahol az adós fő érdekeltségei találhatók, hatáskörrel kell rendelkezniük a fizetésképtelenségi eljárás megindítására [helyesen: Azon tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal a fizetésképtelenségi eljárás megindítására, amelynek területen az adós fő érdekeltségei találhatók]. Társaság vagy jogi személy esetén az ellenkező bizonyításáig a létesítő okirat szerinti székhelyet kell tekinteni a fő érdekeltségek központjának."

8 Az említett rendelet 16. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A 3. cikk alapján hatáskörrel [helyesen: joghatósággal] rendelkező tagállam bírósága által hozott fizetésképtelenségi eljárást megindító határozatokat az összes többi tagállam attól kezdve ismeri el, amikor az hatályossá válik az eljárást megindító államban.

Ezt a szabályt kell alkalmazni akkor is, ha az adós ellen perképessége hiánya miatt nem tudják megindítani a fizetésképtelenségi eljárást más tagállamokban."

9 Ugyanezen rendelet 25. cikke (1) bekezdésének első és második albekezdése kimondja:

„Az olyan bíróság által hozott fizetésképtelenségi eljárás lefolytatására és befejezésére vonatkozó határozatokat, valamint jóváhagyott egyezségeket, amelynek az eljárás megindítására vonatkozó határozatát a 16. cikknek megfelelően elismerik, minden további alaki követelmény nélkül el kell ismerni. […]

Az első albekezdést a fizetésképtelenségi eljárásokból közvetlenül származó és a hozzájuk szorosan kapcsolódó határozatokra abban az esetben is alkalmazni kell, ha azokat egy másik bíróság hozta.”

10 A 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése e rendelet hatályát határozza meg. Ez utóbbi polgári és kereskedelmi ügyekben alkalmazandó, és nem terjed ki különösen az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre.

11 A 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja kimondja:

„E rendelet nem vonatkozik:

[…]

b) csődeljárásra, kényszeregyezségre és hasonló eljárásokra”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

12 2002. március 14-én a Németországban székhellyel rendelkező Frick 50 000 eurót kitevő összeget utalt át a Düsseldorfban lévő KBC Banknál a Belgiumban székhellyel rendelkező Deko társaság nevében nyitott számlára. Az Amtsgericht Marburg (Németország), amelyhez a Frick 2002. március 15-én kérelmet nyújtott be, 2002. június 1-jén ez utóbbi vagyonára vonatkozóan fizetésképtelenségi eljárást indított. A Landgericht Marburghoz (Németország) benyújtott keresetlevelében a Frick vagyonfelügyelőjének minőségében eljáró C. Seagon az adós fizetésképtelenségére alapított megtámadási keresettel azt kérte e bíróságtól, hogy kötelezze a Dekót az említett összeg visszafizetésére.

13 A Landgericht Marburg ez utóbbi kérelmet mint elfogadhatatlant elutasította arra hivatkozva, hogy nem rendelkezik joghatósággal az arról való döntéshez. Mivel a C. Seagon által benyújtott fellebbezés sem járt sikerrel, ez utóbbi felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bundesgerichtshofhoz.

14 A Bundesgerichtshof e körülmények között úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Rendelkeznek-e az [1346/2000] rendelet értelmében joghatósággal a fizetésképtelenséggel kapcsolatban indított megtámadási kereset tekintetében azon tagállam

bíróságai, amelynek területén az adós vagyonára vonatkozóan fizetésképtelenségi eljárást indítottak, ha az alperes létesítő okirat szerinti székhelye másik tagállamban van?

2) Amennyiben az 1) kérdésre adott válasz nemleges:

A fizetésképtelenséggel kapcsolatban indított megtámadási kereset a [44/2001] rendelet 1. cikke (2) bekezdése b) pontjának hatálya alá tartozik-e?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

15 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések a bíróságoknak a fizetésképtelenségre alapított megtámadási keresetek tekintetében való joghatóságára vonatkoznak.

16 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a német jogban a megtámadási keresetet a fizetésképtelenségről szóló 1994. október 5-i rendelet (Insolvenzordnung) (BGBl. 1994. I., 2866. o.) 129. és azt követő §-ai szabályozzák. Csak a felszámoló terjeszthet elő ilyen keresetet fizetésképtelenség esetén, mégpedig kizárólag a hitelezők érdekeinek védelme érdekében. Az e rendelet 130–146. cikkében foglalt rendelkezések alkalmazásában a felszámoló megtámadhatja a fizetésképtelenségi eljárás megindítása előtt teljesített és a hitelezőkre nézve sérelmes ügyleteket.

17 Az alapügyben szóban forgó megtámadási kereset célja tehát a fizetésképtelenségi eljárás tárgyát képező vállalkozás vagyoni eszközeinek növelése.

18 Meg kell vizsgálni, hogy a megtámadási keresetek az 1346/2000 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak-e.

19 E tekintetben előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezményre (HL 1972. L 299., 32. o.) vonatkozó ítélkezési gyakorlata keretében kimondta, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló kereset fizetésképtelenségi eljáráshoz kapcsolódik, mivel közvetlenül a fizetésképtelenségből származik, és szorosan a felszámolási eljárás vagy a bíróság előtt kötött egyezség keretébe illeszkedik (lásd a 133/78. sz. Gourdain-ügyben 1979. február 22-én hozott ítélet [EBHT 1979., 733. o.] 4. pontját). Az ilyen jellemzőkkel bíró kereset ennélfogva nem tartozik ezen egyezmény hatálya alá.

20 Márpedig az 1346/2000 rendelet (6) preambulumbekezdése éppen ugyanezen kritériumot alkalmazza e rendelet tárgyának lehatárolásához. Így e preambulumbekezdés szerint az említett rendeletnek a fizetésképtelenségi eljárás megindítása tekintetében irányadó joghatósági rendelkezésekre kell korlátozódnia, valamint olyan határozatokra, amelyeket közvetlenül a fizetésképtelenségi eljárás alapján hoznak, és amelyek szorosan kapcsolódnak az ilyen eljáráshoz.

21 A jogalkotó e szándékára és az említett rendelet hatékony érvényesülésére figyelemmel ez utóbbi 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az azon tagállamnak, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárást megindították, joghatóságot biztosít a közvetlenül ezen eljárásból eredő és ahhoz szorosan kapcsolódó keresetek elbírálására is.

22 A fizetésképtelenségi eljárás megindítására joghatósággal rendelkező tagállam bíróságaihoz benyújtott, valamely vállalkozás fizetésképtelenségéhez közvetlenül kapcsolódó valamennyi kereset ilyen összevonása megfelel az 1346/2000 rendelet (2) és (8) preambulumbekezdésében említett, a több államra kiterjedő fizetésképtelenségi eljárások hatékonyságának és eredményességének javítására vonatkozó célkitűzésnek is.

23 Ezenkívül ezen értelmezést az említett rendelet (4) preambulumbekezdése is megerősíti, amely szerint a belső piac megfelelő működéséhez szükséges az olyan körülményeket elkerülni, amelyek arra ösztönzik a feleket, hogy kedvezőbb jogi helyzet elérése érdekében a vagyonukat vagy a bírósági eljárást egyik tagállamból a másikba helyezzék (forum shopping).

24 Márpedig annak a lehetősége, hogy a különböző tagállamokban indított megtámadási keresetek elbírálására különböző bíróságok is joghatósággal rendelkeznek, nehezítené az ilyen célkitűzés elérését.

25 Végül az 1346/2000 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a jelen ítélet 21. pontjában kifejtett értelmezését megerősíti e rendelet 25. cikkének (1) bekezdése is. Ez utóbbi rendelkezés első albekezdése ugyanis bevezeti az olyan bíróság által hozott, fizetésképtelenségi eljárás lefolytatására és befejezésére vonatkozó határozatok elismerésének kötelezettségét, amelynek az eljárás megindítására vonatkozó határozatát az említett rendelet 16. cikkének megfelelően elismerik, azaz amely bíróság az ugyanezen rendelet 3. cikke (1) bekezdése értelmében joghatósággal rendelkező bíróság.

26 Márpedig az 1346/2000 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének második albekezdése értelmében ezen (1) bekezdés első albekezdését a fizetésképtelenségi eljárásból közvetlenül származó és hozzá szorosan kapcsolódó határozatokra is alkalmazni kell. Más szóval e rendelkezés lehetővé teszi, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek

területén az említett rendelet (3) cikkének (1) bekezdése alapján a fizetésképtelenségi eljárást megindították, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló keresetet is elbírálják.

27 Ebben az összefüggésben az ugyanezen rendelet 25. cikke (1) bekezdése második albekezdésének utolsó tagmondatában foglalt, „abban az esetben is […], ha azokat egy másik bíróság hozta" kifejezés nem azt jelenti, hogy a közösségi jogalkotó ki akarta zárni azon állam bíróságainak a kérdéses keresettípus tekintetében való joghatóságát, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárást megindították. E kifejezés különösen azt jelenti, hogy a tagállamoknak kell meghatározniuk a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot, amelynek nem szükségszerűen kell a fizetésképtelenségi eljárást megindító bíróságnak lennie. Ezenkívül az említett kifejezés az 1346/2000 rendelet 16. cikkében foglalt, a fizetésképtelenségi eljárást megindító határozatok elismerésére utal.

28 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre adandó válasz az, hogy az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárást megindították, joghatósággal rendelkeznek a valamely másik tagállamban létesítő okirat szerinti székhellyel rendelkező alperes ellen benyújtott, fizetésképtelenségre alapított megtámadási kereset elbírálására.

29 Az első kérdésre adott válaszra figyelemmel a második kérdést nem kell megválaszolni.

A költségekről

30 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárást megindították, joghatósággal rendelkeznek a valamely másik tagállamban létesítő okirat szerinti székhellyel rendelkező alperes ellen benyújtott, fizetésképtelenségre alapított megtámadási kereset elbírálására.

Aláírások